

TISKOVÁ ZPRÁVA č. 89/23

V Lucemburku dne 5. června 2023

Rozsudek Soudního dvora ve věci C-204/21 | Komise v. Polsko (Nezávislost a soukromý život soudců)

Právní stát: reforma polského soudnictví z prosince 2019 porušuje unijní právo

Hodnota právního státu je součástí samotné identity Unie jakožto společného právního řádu a je konkretizována v zásadách zahrnujících určité povinnosti, které jsou pro členské státy právně závazné

Poté, co byl v Polsku dne 20. prosince 2019 přijat zákon o změně vnitrostátních pravidel týkajících se organizace obecných soudů, správních soudů a Nejvyššího soudu (dále jen „novelizační zákon“), podala Evropská komise žalobu pro nesplnění povinnosti, kterou se domáhala, aby Soudní dvůr určil, že režim zavedený tímto zákonem je v rozporu s různými ustanoveními unijního práva.

Komise má za to, že novelizační zákon má vliv na nezávislost soudců, neboť pravomoc rozhodovat o věcech, které se přímo dotýkají postavení a výkonu funkce soudce, svěřuje kárnému kolegiu polského Nejvyššího soudu, avšak nezávislost a nestrannost tohoto kolegia není zaručena. Podle Komise dále novelizační zákon zakazuje všem vnitrostátním soudům zkoumat dodržení unijních požadavků týkajících se nezávislého a nestranného soudu, předem zřízeného zákonem, a takové zkoumání kvalifikuje jako kárné provinění. Za jediný orgán příslušný k provádění takového zkoumání je prohlášeno kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné polského Nejvyššího soudu. Komise konečně tvrdí, že novelizační zákon porušuje právo na respektování soukromého života a právo na ochranu osobních údajů, jelikož soudcům ukládá povinnost sdělovat informace o jejich činnosti ve sdruženích či nadacích a o jejich dřívějším členství v politických stranách a stanoví, že se tyto informace zveřejňují¹.

V průběhu řízení bylo usnesením místopředsedy Soudního dvora ze dne 27. října 2021 Polsku nařízeno platit Komisi penále ve výši jednoho milionu eur denně². Uložení tohoto penále bylo považováno za nezbytnou záruku, aby Polsko vyhovělo předběžným opatřením nařízeným v usnesení ze dne 14. července 2021³, podle nichž mělo být mimo jiné pozastaveno uplatňování ustanovení novelizačního zákona napadených Komisí. Usnesením místopředsedy Soudního dvora ze dne 21. dubna 2023 byla výše penále snížena na 500 000 eur denně⁴. V důsledku dnešního rozsudku, kterým se končí řízení, přestávají tato usnesení vyvolávat účinky. To však nemá vliv na povinnost Polska zaplatit dříve splatné penále.

V dnešním rozsudku **Soudní dvůr žalobě Komise vyhověl.**

Zprvė Soudní dvůr potvrdil, že **kontrola, zda členské státy dodržují hodnoty a zásady, jako jsou právní stát, účinná soudní ochrana a nezávislost justice, spadá zcela do jeho pravomoci.** Při výkonu své pravomoci v oblasti

¹ Pro více informací o tomto řízení a o žalobních důvodech Komise je možné nahlédnout do tiskových zpráv č. [127/21](#), [180/21](#) a [192/21](#).

² Usnesení místopředsedy Soudního dvora ze dne 27. října 2021 ve věci [C-204/21 R](#) (viz také tiskovou zprávu č. [192/21](#)).

³ Usnesení místopředsedkyně Soudního dvora ze dne 14. července 2021 ve věci [C-204/21 R](#) (viz také tiskovou zprávu č. [127/21](#)).

⁴ Usnesení místopředsedy Soudního dvora ze dne 21. dubna 2023 ve věci [C-204/21 R-RAP](#) (viz také tiskovou zprávu č. [65/23](#)).

organizace soudnictví totiž musí členské státy plnit povinnosti vyplývající z unijního práva. Jsou také povinny **dbát na to, aby nedošlo** z hlediska hodnoty právního státu **ke snížení úrovně** jejich právních předpisů v oblasti organizace soudnictví, a to tak, že se zdrží přijímání pravidel, která by ohrozila nezávislost soudců. Tato základní hodnota, která je součástí samotné identity Unie, je konkretizována právně závaznými povinnostmi, jichž **se členské státy nemohou zprostit s odvoláním na vnitrostátní ustanovení či judikaturu, včetně ustanovení a judikatury ústavněprávní povahy.**

Zadruhé Soudní dvůr s odkazem na svou dřívější judikaturu⁵ zopakoval závěr, že **kárné kolegium** Nejvyššího soudu nespňuje nezbytný požadavek nezávislosti a nestrannosti. Z toho vyvodil, že **již pouhá vyhlídka pro soudce, kteří mají aplikovat unijní právo, že by takový orgán mohl rozhodovat o otázkách týkajících se jejich postavení a výkonu jejich funkcí,** zejména udělením souhlasu k jejich trestnímu stíhání nebo zadržení či přijetím rozhodnutí souvisejících s podstatnými aspekty jejich režimu pracovního práva, sociálního zabezpečení nebo odchodu do důchodu, **může ovlivnit jejich nezávislost.**

Zatřetí má Soudní dvůr za to, že s ohledem na poměrnou šíři a nepřesnost ustanovení novelizačního zákona, k nimž má Komise výhrady, a na zvláštní kontext, v němž byla tato ustanovení přijata, by bylo možné vykládat je způsobem umožňujícím využít kárný režim soudců a s ním spojené sankce k tomu, aby se **vnitrostátním soudům zabránilo v posuzování, zda určitý soud nebo soudce splňují požadavky týkající se účinné soudní ochrany vyplývající z unijního práva, a to případně i položením předběžné otázky Soudnímu dvoru.** Opatření takto přijatá polským zákonodárcem **jsou neslučitelná se zárukami přístupu k nezávislému a nestrannému soudu předem zřízenému zákonem. Tyto záruky totiž znamenají, že za určitých okolností jsou vnitrostátní soudy povinny zkoumat, zda ony samy či soudci, kteří je tvoří, nebo jiní soudci či jiné soudy splňují požadavky stanovené unijním právem.**

Začtvrté **skutečnost, že novelizační zákon svěřil jednomu jedinému vnitrostátnímu orgánu** (a sice **kolegiu pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné** Nejvyššího soudu) **pravomoc zkoumat dodržení základních požadavků týkajících se účinné soudní ochrany, je v rozporu s unijním právem.** Dodržení těchto požadavků **totiž musí být zaručeno napříč všemi oblastmi věcné působnosti unijního práva a před všemi vnitrostátními soudy, jimž jsou předloženy věci spadající do těchto oblastí.** Monopolní přezkum zavedený novelizačním zákonem ve spojení se zavedením shora uvedených zákazů a kárných provinění přitom **může přispět k dalšímu oslabení základního práva na účinnou soudní ochranu zakotveného v unijním právu.**

Soudní dvůr konečně konstatoval, že vnitrostátní ustanovení, která soudcům ukládají povinnost předložit písemné prohlášení o jejich případném členství ve sdruženích, neziskových nadacích či politických stranách a stanoví, že se tyto informace zveřejňují on-line, porušují základní práva těchto soudců na ochranu osobních údajů a na respektování soukromého života. On-line zveřejnění údajů o dřívějším členství v politické straně není v posuzovaném případě **způsobilé dosáhnout avizovaného cíle,** kterým je posílit nestrannost soudců. Pokud jde o údaje o členství soudců ve sdruženích nebo neziskových nadacích, mohly by odhalit náboženské, politické nebo filosofické přesvědčení soudců. Jejich on-line zveřejnění **by mohlo osobám, které se z důvodů nesouvisejících s tvrzeným cílem obecného zájmu snaží získat informace o osobní situaci daného soudce, umožnit volný přístup k těmto údajům.** S ohledem na zvláštní kontext opatření zavedených novelizačním zákonem může takové on-line zveřejnění rovněž **vystavit soudce riziku nepatřičné stigmatizace a nedůvodně ovlivnit jejich vnímání ze strany procesních subjektů i široké veřejnosti.**

UPOZORNĚNÍ: Žaloba pro nesplnění povinnosti, směřující proti členskému státu, který nesplnil své povinnosti vyplývající z práva Unie, může být podána Komisí nebo jiným členským státem. Jestliže Soudní dvůr rozhodne, že došlo k nesplnění povinnosti, dotýčný členský stát je povinen vyhovět rozsudku v co nejkratší lhůtě. Dojde-li Komise k názoru, že členský stát rozsudku nevyhověl, může podat novou žalobu s návrhem na uložení peněžitých sankcí.

⁵ Rozsudek ze dne 15. července 2021, Komise v. Polsko (Kárný režim soudců), [C-791/19](#) (viz také tiskovou zprávu č. [130/21](#)).

V případě, že Komisi nebyla sdělena opatření k provedení směrnice, však Soudní dvůr může na návrh Komise uložit sankce již ve stadiu prvního rozsudku.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) rozsudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Obrazový záznam z vyhlášení rozsudku je dostupný na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106.

Zůstaňte ve spojení!

